

סוף זמן קר"ש

עש"ק בלק
8:41

עש"ק פינחס 8:45

מאן דלא קרי קר"ש בענתיה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדרק בלק סוף

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ף ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חברת יסודי התורה

פרשת בלק
מס' ביצה ב. ער ד.

פרשת פינחס
מס' ביצה ד. ער ו.

תנ"א וא מן לעילא רבי" נחוראי
ואו רב אבא לטבטיקין אין ארבע תיבות
מחבר רבינו שליט"א בסיום ספר קידושין

שנה י' גליון ל"ו (תכ"ו)

בלק

ח' תמוז תשס"ח

בית המקדש בזכות יעקב

מה טובו אהליך יעקב. איתא בגמרא (סנהדרין דף ק"ה) ומברכותיו של אותו רשע נראה מה שהיה בלבו לקלל, וקשה מה נראה שהיה בלבו לקלל, ויש לתרץ כי מה שנאמר בברכותיו מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, דאיתא בגמרא (פסחים דף פ"ח) לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית, והפירוש לא כאברהם שקראו הר שנאמר הר ציון ששמו ולא כיצחק שקראו שדה שנאמר שדה תחרש, אבל לתעיה במהרה בימינו יבנה בזכות יעקב שקראו בית, וקשה מפני מה לא נבנה בתחלה בזכות יעקב ולא תחרש, ותירץ כי איתא במדרש שפך חמתו על עצים ואבנים, ואם היה נבנה בזכות יעקב ח"ו לא היה נשאר שריד, ואיתא במדרש מפני מה נקרא משכן שנתמשכן שני פעמים, פירוש שלקחו המשכן משכון בעבור ישראל, והוה פירוש הגמרא מברכותיו וכו', כי כך אמר בלעם מה טובו אהליך יעקב היינו המשכן שנקרא אהליך יהיה בזכות יעקב, ועל ידי זה משכנותיך ישראל, פירוש, שאם כן יהיה המשכן ישראל במצבם והבן.

בלעם שם טוב

מעלות בית המדרש

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. יאמר ע"ד משל כאדם המוכיח לחבירו אדם שכמתך שיש לך אלפי אלפים דינרי זהב תמאן לשלם עד שימשכנך כלים החמודים והחשובים, ה"נ עם ה' אלו אשר אם יאבו לשמוע ורק לישב באהלי ה' בתי כנסיות ומדרשות הלא יכפר על כל עונותם, איך יבוא לידו כך ח"ו עד שימשכן מהם נפשות צדיקים לכפר על עון הדור. והוה מה טובו אהליך יעקב אפי' הרקנים המכונים יעקב, הלא אהליהם טובים אהלי כנסיות ומדרשות ותשב"ר וכדומה ואיך יתכן שתהי' משכנותיך המשכון שנטולין ממך יהי' ישראל הוא הת"ח והצדיק שהיה הוא המשכון ח"ו היתכן זה.

תתם סופר

בלעם סומא יהי'

ויפתח ה' את פי האתון, ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתנו זה שלש רגלים. איתא במדרש "אמר הקדוש ברוך הוא, אתה רוצה לעקור אומה שעולה לרגל שלשה פעמים בשנה". ומפרש הגר"א, דאיתא במדרש שהקדוש ברוך הוא אמר לבלעם, אם תעקור עם ישראל מי יקיים את התורה, הלא חזרתי על כל אומה ולשון ולא רצו לקבלה, אמר בלעם אני אקיים. ואמנם מצות עליה לרגל לא היה יכול בלעם לקיימה, מאחר שהיה חוגר וסומא באחד מעיניו שפטור הוא ממצות ראה (ע"י חגיגה ב, א'), על כרחיך שפיר אמר לו: "אתה רוצה לעקור אומה שעולה לרגל שלשה רגלים", שהרי אתה לא יכול לקיים זאת.

המאמר הגדול

השכינה עומד נגד האדם

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ד' אלקיו עמו וגו'. י"ל בזה, דהנה מדרך העולם שבאשר יעשה אחד איזה עוולה לחבירו בהיחש הדעת, יצטוק אליו ויאמר, לא ראינו או לא נתכוונתי וכיוצא. אמנם לא היה דרך אדם המעלה, ידוע משי"ב בספרים הקדושים על אומרם ז"ל (ב"ק כ"ז ע"א) אדם מועד לעולם בין שונג בין מויד, כי אדם השלם מקדש ומטוהר את גופו עד שלא יעשה שום פעולה בלי התבוננות, וממילא לא יארע לו שגגה לעולם. (ובענין זה כתוב

לגודל רשעתם מאסו בחייהם

ויקץ מואב מפני בני ישראל. פרשיי קצו בחייהם, ויתבאר עפ"י"ש בספד"ק אגרא דכלה (פ' לך) עה"פ ואת בריתי אקים את יצחק, א"ר אבא מכאן למד בן הגבירה ק"ו מכן האמה, כתיב בישמעאל הנה בירכתי אותו והרבותי אותו וגו', וק"ו ואת בריתי אקים את יצחק עכ"ד המדרש, וכבר הובא בדבריו דברי האגרא דכלה כ"פ, ותירד בקיצור דח"ו כשלא יחזק ישראל מצד עצמו, וישעו מכה מידת הק"ו, שניתן לדרוש עפ"י התורה, שמגיע להם חסד טובה, ק"ו מהצלחת ישמעאל וגדולתו עייש"ד, ואפשר שזה הכוונה ויקץ מואב פרשיי קצו בחייהם מפני בני ישראל, שע"י חייהם יושמך לישראל חסד טובה כבה הק"ו, ולגודל רשעתם מאסו וקצו בחייהם, שלא רצו שיצמח לישראל טובה ע"י חייהם.

דברי יואל

החסידים אבלם בלבם

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותורעת מלך בו. ויתבאר על פי מה שהביא ק"ו זצלה"ה בייטב פנים (יפה לעינים אות י"ח) מה ששמע ממזל"ה"ה הישמח משה, כי בעת עמד על המחקר להבין דרכי החסידים והוטב בעיניו, עלה בלבו קושיא אחת על אשר מדרכן לשמוח תמיד, והלא מבואר בשולחן ערוך (א"ח סי' ס"א) ראו לכל ירא שמים שהיה מוצר ורואג על חורבן בית המקדש, ויהי בנסעו לקבל פני רבו הקדוש מלובלין זללה"ה, תיכף כאשר בא אל ביתו נאזה קודש פיו פתח בחכמה וברוח הקדוש, הן האמינו לנו כי אנחנו אומרים תיקון חצות בבכיה ובחסד ועם כל זה הכל בשמחה, וכך הורה לנו רבינו הקדוש הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זללה"ה על פי משל למלך שנשבה בגלותים, ועמד לפוש אצל אחד מאוהביו, וכראותו את המלך בשביה הלך ובכה מאין הפוגות, ועם כל זה שמח כי המלך מתאכסן אצלו, והנמשל מוכן כי באותו שעה שבוכה על חורבן הבית היה השכינה עמו, ועל כן צריך להתאזר בשמחה, עכד"ק. ועל פי זה יתפרש כונת הכתוב, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, פ"י שהיה רואה שום עבירה ועון בבתי ישראל, אך לבאורה יקשה הלא עינינו רואות איך שבני ישראל הצדיקים והחסידים ששים ושמהים תמיד בגילה וצהלה, וכבר נפסק להלכה שראוי לכל ירא שמים שהיה מוצר ורואג על חורבן בית המקדש, ודבר זה לעצמו הרי הוא חטא ופושע ששוכחים מחורבן הבית וצער השכינה, על זה בא כמשיב ה' אלהיו עמו, היינו שהשכינה שוכנת עמם בגלותם, וכיון שיודעים שהמלך מתאכסן בביתם על כן צהלחם בפניהם ואבלם בלבם, ועל זה אמר ותורעת מלך בו.

ברך משה

אוצר הגנוז

מאן דקפיד קפדין בהדיה

כי לא נחש ביעקב. בגמרא נדרים דף ל"ד תניא אמר רבי, כל המנחש לו נחש, שנאמר כי לא נחש בעיקב ר"ל כל העוסק בניחושים ורואה בכל דבר ענין נחוש נחושו רודף אחריו, וכן הוא בגמרא פסחים ק"י ע"ב כללא דמלתא מאן דקפיד קפדין בהדיה מאן דלא קפיד לא קפדין בהדיה. וידוע צוואת ר"י החסיד בכמה ענינים בייזווגים עיין בשרית חתם סופר אה"ע סימן קט"ז דעניני זיווגים הללו בקפידא תליא מילתא ומאן דלא קפיד לא קפדין בהדי' עיי"ש, וכ"כ בחופת חתנים מאן דלא קפיד לא וכו' ואם נכנס קפוק בלב ירוש עיי"ש, וכן העלה בשרית שם אריה (הכל דה ונחשו לענין ראשון) דכל תק דתני הרב החסיד ז"ל הם חששות רחוקות ואפשר לא יזיק רק לא מני אלף באשר מדינא ומתקית אין לחוש לזה, ומאן דלא קפיד לא קפדין בהדיה, רק הירא וחרד לנפשו וחושש לזה תיב, וכ"כ בסוף ספר אור לנר בשרית שהוא רגיל לומר להשואל בכאן זה שע"פ הדין אין חשש ואם עולה תחד הסכנה על מחשבתו אזי אין אנו רוצה להתערב בזה, כי דברים של סכנה כאלו תלוי במאן דקפיד ומאן דלא קפיד ליל בה עכ"ל, וזתנה ענין זה דמאן דלא קפיד לא קפדין מצינו לענין זוגות ב' ערבי פסחים, אולם עיין בשרית ערוגת הבושם א"ח סימן ר"ז שחמה דאך אפשר לדמות ענין הצוואה להתם, דהא מבואר באחרונים דהר"ח ז"ל ראה ברוה"ק שאין זיווגים כאלו עולים יפה אי"כ לאו בקפידא תלי' מילתא, וכתב דכונת התת"ס בזה דאיתו נמי משמע ל"י עיקר שלא ה' הצוואה אלא לזרעו מיהו בעניני זיווגים צריך לחוש לשיתת הבריות, ועיין כתב התת"ס דמאן דלא קפיד לא קפדין, וכ"כ בשרית תלכת השדה סימן כ"ה עיי"ש, ואי"כ לדעת הסוברים דהצוואה לכ"א נאמר אין לחלק בכ"י.

ומדי דברי מנחם חתם סופר ז"ע הנה ידוע כי מרן הגדיר את עצמו בתואר "גברא דקפדנא", ואכן אנו מוצאים פעמים רבות איך שהוא מקפיד בדברים שהם לכאורה קלי ערך, אך, בעיניו הרואות למרחוק ומבטות בפנימיות הדברים, היו נראים חמורים ומשמעותיים ביותר ולכן היה נזהר ומתרחק מאד מאותם הדברים דלדין לא הוי מומא ולדידיה הוי מומא. מפורסמת היא התשובה ששיגר לחותנו רבינו עקיבא איגר ובו הוא מביע את הזדעזועו מקבלת שני שאלות בעניני אבילות וכדבריו: "קרת קדושתו גיעני וקבראי בו ב' קושיות בהלכות שמחות רתעתי לאחורי, כי גברא קפדנא אנט, ואמרת: העבר חרפתי אשר יגורתי כי משפטך טובים, ואמנם שגגה יצאה מלפני השליט ונעשיתי אבל אם קודר שחוחי, ובאה אלי שמועה מאמי הצדיקת זצ"ל, תנצבה הכי... ומרת דלא קפיד ולא קפדי בהדיה, יעביר עיוני עליו בשובע שמחות, או ינחם הדבר עד תשעה באב שחל להיות בשבת הבעל"ט, ואם אולי בין כך יתקן לישון ולשמחה, אם כן גם יבולע המת לנצח ופשיטא דליכא קפידא". (שנת יחד פ"י עמ"ס).

מצינו דכוותה בזרעיה דמרן, רבי שמעון סופר אב"ד קראקא, שכותב במכתב תנחומין לצאצאי אחיו רבינו הכתב סופר, ובמכתבו נאמר: "מצאנו את חתני ב"י מעיין בהלכות אבילות והיה כמו שער בנפשי, מן אז עד היום עיני תדמע ולא תגרע, כשל בעוניי כחי, נבוכו עשתונותי ומורשי לבבי נתקו כמטע, איני מוכשר לבא בחברת בני אדם, ה' ירחם ויחזקנו ויאמננו לתורתו ולעבודתו", למשך המכתב הוא כותב: "השתוממתי על המרא, ומן השמים נגלה לי, כי בפסוקים האלו רמו גדול על אחי הגאון זצ"ל, הבט נט ורואה, הפלא ופלא".

היקולא דצדיקיא

הרה"ק בעל עמרת צבי זצלה"ה
י"א תמוז תקצ"א

רבינו מהרצ"ה מזיטשוב הי' נותן תמיד הרבה כסף לתוך קופת ר' מאיר בעל הנס והי' אומר לכל מי שבא לישועה, וכי"ש בעת צרה וצוקה ר"ל, שהסגולה היותר גדולה מאוד ליתן צדקה לתוך קופת רבי מאיר בעל הנס. וכי"כ בס' דברי תורה מ"ק סי' ט' וזה לשונו שמעתי ממגידו אמת שהיו אצל הגה"ק מהרצ"ה ז"ע מזיטשוב בעל עטרת צבי, כי בעת היה חולה מסוכן בחליו בלבבו (שנתפא אח"כ ממנו). ופ"א תקיף ליה עלמא טובא עד שהכיר בעצמו וראו העומדים עליו כי הוא בכלל גוסס ר"ל, ואז צוה ליתן הרבה צדקה לתוך קופת רבי מאיר בעל הנס, ואמר כי סכנת הגוסס הוא יע' כי רוב גוססין למיתה, משא"כ רוב חולין למתים, ורבי מאיר דחייש למיעוטא ע"כ ע"י רבי מאיר בעל הנס בע"ה בכח זכותו ולשיתו חוששין למיעוטא דחיים מהגוססים וישאר בין החיים עכ"ה ונתפא אז מחליו כנ"ל. (צבי לצדיק)

מובא יקר סהדותיה הנאמנה שסיפר כ"ק הרהצ"ה מרן מהר"י מזיטשוב זצוק"ל, פעם אחת באו מארץ הקדושה מצפת"ו לדודו מהרצ"ה מזיטשוב שני תלמידי חכמים חסידים ואנשי מעשה ובעלי צורה, ודודו כבדם וקרבים מאד, ובעת פרידתם ממנו לחזור לארץ הקדושה, עמד הוא אחורי הדלת לשמוע איך ומה ידבר עמהם דודו, ושמע שנתן להם את קונטרס השמות, ואמר להם אשר בבואם למירון יניחו הקונטרס הזה שמה בקודש על ציון הקדוש של התנ"א הרשב"י, וכשיצאו מבית דודו החוצה, קראם הרה"ק מהר"י מזיטשוב לביתו, וקרא בקונטרס, וראה שכותב שם בזה הלשון אבקש לגלות לי אם כוונתי לאמיתת כוונתו הקדושה, תלמידך צבי הירש בן הינדא מזיטשוב. אח"כ ביקש מהם שאחר שיניחו הקונטרס הזה על ציון הקדוש במירון, שיכתבו לו מה שראו אז שמה, ושגרו ליה איגרתא ממערבא, שהם קיימו בקשת הרבי מזיטשוב, והניחו הקונטרס הזה על ציון הקדוש הרשב"י, וכהרף עין הביטו וראו שנעלם שם מן עיניהם הקונטרס, ע"כ תשובתם אליו.

וכי"כ בס' פעולות הצדיקים שסיפר כ"ק חותנו הרה"צ מראולא זצוק"ל כי בעיניו ראה כתב יד חותנו הקדוש רבינו צבי ששלח פתקאות ביד איש אחד על ציון המצויינת קוה"ק התנ"א הרשב"י והאריז"ל, שחתם עצמו תלמידך צבי הירש בן הינדא מזיטשוב זצוק"ל (בהסכמתו על ספרי עטרת צבי דפוס שני) וכאשר שמעתי מפיו הקדוש שהוא מתלמידי רשב"י עכ"ל. ועיין מה שכתבנו בספרו הקדוש כחו דרשב"י דף לב.) שידוע ומקובל הוא מפי אקנים חסידים עליון מעיה"ק צפת"ו. אשר שמעו מאבותיהם אשר רבינו הקדוש מזיטשוב שלח מדי שנה בשנה פתקא לאנשי שלומו בצפת שיניחו הפתקא שלו ביום ל"ג בעומר על ציון קודש הקדשים הרשב"י, וכתב שם תלמידו צבי הירש בן הינדא. (צבי לצדיק).

מובא בס' דברי תורה מהדורא ח' סי' כ"ח ששמע מפ"ק אדמו"ר הרהצ"ה מרן רבי יחזקאל משיטאווע זצוק"ל, שאמר מי שדר בחוץ לארץ ואי אפשר לו להיות בל"ג בעומר במירון שיהיה ביום י"א תמוז יומא דההילולא בזיטשוב על ציון של הה"ק בעל עטרת צבי זיע"א, וירגיש שם טעם מעין זה עכ"ל. (צבי לצדיק).

ידוע כי אחרי פטירת מרן מלובלין זצוק"ל נתוועדו בעיר קאמארנא הרבה מתלמידיו מגדולי הצדיקים ובראשם רבינו הרה"ק מוהרצ"ה ז"ל והרה"ק מוהר"נ מראפשץ ז"ל וכאשר התחיל הרה"ק מוהר"נ לדבר אנה נקח כעת רבי להסתופף

יכולין כל הסוחרים לילך בדרך שם שהוא דרך קצרה ויכול להיות שפע גדול, ואמר לו שישכור הקרעטשמי הזאת ויחפור שם אצל הקרעטשמי באר למים, ואחר שיחפור כמה אמות יבא אליו על שבת, וכן עשה ובא אליו על שבת ואמר לו שיחפור עוד מעט וישליך שם קוויטל ויכתוב בהקוויטל, ויחפרו עבדי יצחק באר ויבאו ויגידו לו ויאמרו מצאנו מים, וכן עשה וחפר איזה חפירות ותיכף נבעו מים שנתמלא כל הבאר, והערלים מהכפר שמחו מאד כי יש מים עבורים ועבור בהמתם, והסוחרים התחילו לילך עם בהמתם דרך הקרעטשמי ונתעשר מזה מי שירצה לשכור הקרעטשמי ונתעשר מזה, וכראות הרינדאר שהיה אצלו ההילוך מהשוורים שנפסקו עוברי אורח בשוורים ממנו הלך להאדון מהכפר הנ"ל וסיפר לו איך שהיהודי מחזיק הקרעטשמי בזול ומתעשר מזה ונתן לו הוספה גדולה אין האט עס אויס געדינען העסק והוכרח הרינדאר הראשון לדור בעיר או במקום אחר בלי פרנסה, ורץ לזידיטשוב וסיפר מר לבבו לפני כ"ק דו"ז הרה"צ העט"צ, ואמר לו שיכתוב קוויטל כך, וכל הבאות אשר חפרו עבדי אברהם בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר וישליך הקוויטל להבאר וכן עשה ונפסקו המים ויבשו, וכאשר ראו הערלים מהכפר שנפסקו המים הלכו להאדון בקובלאת היות שכל הזמן שישב הרינדאר הראשון היה מים מהבאר ועתה צר להם כי נפסק המים וקרא האדון להרינדאר הראשון ואמר לו שישכור אצלו בחזרה הקרעטשמי, וענה כי לא יכול לשכור ממנו עד שיתייצק עם רבו הק"י, ואמר לו באם שישכור לו האדון הקרעטשמי בשכר שלשם מקודם ישכור ממנו וישליך קוויטל להבאר בפסקו הזה ויחפרו באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שם המקום רחובות לאמר כי עתה הרחיב הי' לנו ופרינו בארץ וכן עשה והשכיר מהאדון העסק בשכירות הקודם והשליך הקוויטל ובאו המים בחזרה, ואמר לו כי עד היום יושבים שם בהקרעטשמי צאצאי יוסף, מאמר השני משג גבולם, ויש להם פרנסה בריווח עכ"ל. (נער קדושות).

הגאון האדיר מהר"ם אי"ש זצוק"ל, כותב בהסכמתו על ספרי עטרת צבי שהיה רבינו קדוש ישראל מגאוני דורו, וכה אמר בן אחי רביה"ק, תלמידו וממלא מקום כבודו רבינו הגאון הרה"ק מהר"י מזיטשוב זצוק"ל, כי די לו בהקדמות רבו מהרצ"ה, לחדש פירוש חדש על כל התורה כולה עכ"ל. וקדושתו עמלו בתורה הביאותו לחסידות, כמ"ש [בהקדמת ספר אמרי יוסף, מאמר השני אות ו'] שאמר הרה"ק מהר"י מזיטשוב, שרביה"ק בעל עט"צ זצוק"ל בא מתורה לעבודה, שהיה גאון מובהק בגלות התורה, ובנסתרות לו היה עשר ידות, ושקד מאד מאד בלימוד התורה, ובשנה אחת למד כל השי"ש ז' פעמים, דהיינו ז' דפין למד בכל יום ויום, וחזר אותן ז' פעמים, וע"י גודל תורתו בא לעבודתו הקדושה עכ"ל, [ובהוספת לעשר קדושות] כותב שהיה לרבינו צבי חבור גדול על מסי' פסחים, חבל על דאבדון ולא זכינו לאור יממא דפסחא דא. ועמל ויגע בסתרי תורה ושם דבק נפשו הטהורה, כמ"ש רביה"ק במכתבו לרבו הסי"ק הראי"ה הרב מאפסא זצוק"ל וז"ל והנה ספר הזהר בו דבוק נפשי, עד אשר בשכבי ובקומי נקשרתי לא נח ולא שקט לי, כי באמת הספר הזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו, והוא מקור לכל ספרי יריאים, וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה כו' עיי"ש. וידוע שרביה"ק אמר שלמד וחזר ספרי הזהר מאה פעמים ואחד, ועלה רבינו בסוד ה' וקם במקום קדשו.

בצלו. ונעה רבינו צבי ואמר אליו וואס פעהלט אייך דען ביי אונז והתחיל לספר ממנו בעצמו מדריגות והשגות ערך שתי שעות וסיים מדריגה האחרונה באמרו הרה"ק מוהר"נ אייער זיידע דער שלי"ה הקדוש איז ביי אייך א הויפטער גאסט. ואחרי הוועד והתבירים נסעו כל אחד ואחד. ונשארו עוד הרר"צ והרר"נ ועמד הרר"צ להתפלל מנחה מעוטף ומוכתר בטלית ותפילין כמנהגו. ואח"כ היה הרה"ק מוהר"נ אצל הגאון הרה"ק רשכב"ג מו"ה אברהם יהושע העשיל זצוקלה"ה מאפסא וכבר נשמע שם כל הענין מהתפארות של הררצ"ה ב' שעות ונשאל הרב מוהר"נ על כל הענין מהרב מאפסא. ונעה לו הרר"נ שמעולם לא ראה שפלות הרוח גדול כל כך כמו שראה מהרר"צ בעת שחשב המדריגות שלו ב' שעות וגם כי שמע ממנו בשם תפלת י"ח במנחה אשר מימי רבינו אלימלך לא שמע שמונה עשרה כזאת. (נער קדושות).

סיפר ש"ב הרב הצדיק הק"י ר' אייוקל זצלה"ה שבימי חורפו נשמע בעולם שיצא גזירה על יהודים שיגרשו כל היהודים מהכפרים שלא יזור שם יהודי בכפר ולא שום רינדאר והי' עת צרה והתאספו ערך שלש מאות אנשי כפרים לזידיטשוב לכ"ק אדמו"ר רבינו צבי לבקש רחמים ולפעול שיבטל הגזירה ובבואם לפניו ענה להם בזה"ל עס איז אפשר טאקע גלייך שלא יגורו יהודים בכפרים, שבכפרים הרבה אין מנינים ואין שומעים קדושה וברכו ואין מקוה וחילול שבת ג"כ באיזה אנשים, וכשמעם זאת מפ"ק צעקו מרה, רבי מה אתם אומרים הלא נשברים ח"ו לשברי שברים כי יש לנו חובות אצל ערלים ומאין נמשוך פרנסה בעירות, והשיב להם שילינו זידיטשוב ויבאו אליו בבוקר, והם לא יכלו לישן כל הלילה כי פחדו מאד מהמענה שיענה להם, והשכימו בבוקר והמתינו עד שיוכלו לבא לפניו לשמוע מה בפ"ק, וכשבאו לפניו אמר להם, בלילה ההוא הי' לי עליית נשמה והלכתי להתנאים ואמוראים ורבנן סבוראי וכולם אמרו כדברי אתמול רק התנא האלקי הרשב"י ז"ל אמר שלא יוכל להיות זה כשיסע יהודי דרך כפר ולא יהי עמו טלית ותפילין וויא וועט ער נעמין טו"ת וגם אנה יקח פת לחם לסעוד לבו, ואמרו הבי"ד של מעלה לשאלו צדיק מזה העולם, ונעה הרשב"י, הלא יש בכאן ה"ר הירשלי זידיטשובער נשאלו אותו ושאלו אותי ואמרתו גם כן כדברי הרשב"י ועתה סעו לביתכם לשלום כי המניסטער שנתן זה הגזירה מת במיתה פתאומית רח"ל ובטלה הגזירה וכן הוה. (נער קדושות).

עוד שמעתי מעשה שהיה (אצל כ"ק רבינו העט"צ) שבא לפניו איש אחד וסיפר לו איך שיש קרייטשמי לשכור מהאדון מקום פרנסה דהיינו שעומדת בדרך שהולכים עם שוורים לאלמין אבל יש חסרון שאין מים להשקות בעירם ולכן מוכרחים הסוחרים להקיף הדרך בדרך ארוכה ששם יש באר מים, ואם היה מים

על כן יאמרו המושלים בואו השבון תבנה ותכונן
עיר סחוק. איתא במס' בבא בתרא (דף ע"ח: ע"ג) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאי דכתיב על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, המושלים אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון בואו וחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה, תבנה ותכונן, אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

ונראה בהקדם מה דאיתא במדרש (ויק"ד פכ"ח ס"ג) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע תבנות תמימות תהינה, תני רב חייה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושה רצונו של מקום, וצריך ביאור.

וביאר א"ז וזלה"ה בעצי חיים (ח"ב פ' אומר) על פי דברי הגמרא (שבת פ"ט:) אמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו וכי, אמר יצחק כמה שנותיו של אדם שבעים שנה, דל עשרים דלא ענשת עליה, דל כ"ה דלילה, דל תרתי סרי ופלאג דצלויה ומיכל וכי, פשו להו תרתי סרי ופלאג, אם אתה סוכל את כולם מוטב, ואם לאו פלאג עלי ופלאג עלך, ע"ש. ובהו פי' הגמרא (עירובין ג:) תנו רבנן שני שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לאדם שלא נברא משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו. וקשה הלשון נמנו וגמרו. וגם מאי טעמא דאידיך שאמר נוח שנברא. וגם לאמאן דאמר נוח שלא נברא, אם כן למה נברא, הלא מקור הטוב רוצה להטיב, וגם יש להבין מה שאמר ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, דמאי שאטייה הכא. אמנם הכוונה דכיון דכל עיקר המליצה לישראל בזה כמה שנעשה החשבון על ידי יצחק אבינו אשר שנותיו מועטים המה, ורק תרתי סרי שנה, וכל שאר השנים הולכים בעניני עולם הזה אשר לא יחטאו בהנה, ואם כן כיון דרוב שנותיהם הבהל כלו, ואף על פי שלא חטאו, אבל מכל מקום מה צורך בהם, וגם אם לא נברא האדם, הא גם כן לא חטאו, ועל כן אמרו נמנו וגמרו, היינו שמנו שנותיהן של האדם אשר יעברו על האדם כל ימי היותו בארץ, ולכן נמנו וגמרו דטוב שלא נברא האדם. אך מבואר בשו"ע (א"ח סי' ר"א) שכל כוונתו יהיה לשם שמים, וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכיון להנאתו אלא לעבודת א"ת הבורא ב"ה, כדכתיב (משלי ג ג) בכל דרכיך דעהו וכי, ע"ש. ולפי זה יש לומר דגם בפלאג דלילה וגם בעסקו בעולם הזה, כיון דכוונתו בהם לשם שמים גם כן מצוה קעביד, והם נחשבים בכלל עשייתו כאלו עשה מצוה, ואם אתה עושה כן, יש לומר דטוב טוב שנברא, ואף על גב דרוב שנותיו של אדם הם בעניני עולם הזה, אבל כיון דיש גם בעניני עולם הזה כוונה לשם שמים, נחשב כאלו גם בזה עשה בהם מצוה. וזה שאמרו חז"ל ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ר"ל במעשיו של עניני האדם אשר עושה צורך בהם לעניני עולם הזה, יפשפש בהם שימצא כוונה לשם שמים כיון שנברא ויהא טוב לו שנברא, לכן יפשפש בהם כוונה לה, ועל ידי זה טוב שנברא משלא נברא. ויתבאר הכתוב תמימות תהינה, היינו השבע שבעות תהינה תמימות, דידוע מה שכתב באלשיך דהשבע שבעות מרומז על השבעים שנה שנות האדם, ואמר הכתוב דלא יחזיק צורך למעט החשבון של השנים בשביל שלא חטאו, אלא תמימות תהינה שיהא נחשב לכל השנים. היינו אשר בכל השנים יחזיק עושה מצות ובשביל הכוונה שעושה הכל לשם שמים, ואמר במדרש אימת הם תמימות, בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, היינו שלא די במה שלא חטאו בשביל שעסקו בעניני עולם הזה, אלא דגם בעניני העולם הזה אם כוונתו לשם שמים הרי כאלו עשה בהם מצות, ולזה הם תמימות, עכ"ל. (ובבחינה זו פי' בערות הבשם (פ' יתר) מה שמברכים בברכת חתנים שהכל ברא לכבודו, ואח"כ ברכת יוצר האדם, דבפשיטות אי אפשר לברך יוצר האדם דהא נמנו וגמרו דנוח לו לאדם שלא נברא משנברא, אבל כיון דבאמת כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, ויש בכח האדם להכניס הכל תחת גבול הקדושה, אם כן שפיר י"ל דנוח לו שנברא, משום הכי ואי לברך קודם שהכל ברא לכבודו, ושוב שפיר י"ל יוצר האדם, עכ"ל.)

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת חקת שנת תשס"ח לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אמנם לפי דרכו של א"ז וזלה"ה יל"פ המדרש בדרך אחר קצת, על פי מה שכתב בערוגת הבשם (פ' תשא) לפרש הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך, ופירש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר. ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו, פירש"י אם תעשה כל האמור בענין לסוף ה' אלקיך נתנו בידך. והנה כבר מבואר בחובת הלכות דכל עניני האדם וכל מעשיו ותנועותיו הם או מצוה או עבירה, דאפילו דברי רשות אם מקיים בכל דרכיך דעהו הרי נכנס בגדר מצוה, ולעומת זה אם כוונתו למלאות תאות נפשו הבהמיות גם דברי הרשות נכנסין בסוג דבר האסור. והנה מדרך היצה"ר ותחבולותיו דאינו בא להסית לעבור עבירה או למנוע מדבר מצוה, דבדאי ישראל כשר לא יאבה אליו ולא ישמע לו, על כן דרכו להתחיל בדבר רשות דאינו מפורש בהדיא ככתוב ובאמת אינו דבר עבירה כלל, בדבר הזה הוא מתחיל להתעות ולהסית, ושוב מן היתר יבואו אל האיסור. והיינו דאמרו חז"ל במלחמת הרשות הכתוב מדבר, דהיינו במלחמת היצר שהוא בדברי רשות, מיהא אי אפשר לכבוש מלחמה זו להכניס גם דברי הרשות בגדר המצות רק אם באמת כבר שמר עצמו לבטלי עבור על מצות ה', להזהר על מצות לא תעשה ולשמור כל המצות או יש לו כבה ללחום כנגד היצה"ר בדבר הרשות ולכבוש, מה שאין כן מקמיה דקיים מה שמוטל עליו אי אפשר לו לכבוש היצה"ר בדברי רשות, וע"ז שכתב החובת הלכות (שער יחוד המעשה פ"ה) מי שאין לו תוספת אין לו חובה, ואין התוספת מתקבלת עד שתפרע החובה. והיינו דפירש"י אם עשית כל האמור בענין לסוף ונתנו ה"א בידך, עכ"ל.

ובזה יתבאר הכתוב שבע שבתות תמימות תהינה, וכתב באלשיך דהשבע שבעות מרומז על השבעים שנה שנות האדם, ובכדי שלא יצטרכו למעט החשבון של השנים מה שעסקו בעניני גשמי צריכים לעשות הכל לשם שמים למען יהיה לו כח לעבורת הבורא, ולזה אמר במדרש אימת הם תמימות, דאימת יכול האדם לעשות דברי הרשות לשם שמים שעל ידי זה יהיו שנותיו תמימות, בזמן שעושים רצונו של מקום, שהאדם שומר עצמו לבטלי עבור על מצות ה', דמקודם צריכים להזהר בכל מצות עשה ולא תעשה שצונו הבורא יתברך, ואחר שקיימו כל עניני איסור והיתר ועושים רצונו של מקום מה שחייבה לנו תורה, או יש להוסיף עניני רשות ולקיים בכל דרכיך דעהו, ואז תמימות תהינה.

ועל דרך זה יל"פ ויהיו חיי שרה מהא שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, פירש"י שני חיי שרה, כולן שרין לטובה. ודקדוק המפרשים מה הוסיף רש"י"ל בזה אחר שכבר דרש מקודם בת ק' כבת כ' בלא חטא. אמנם לפי האמור הכוונה דכיון שהיה בת ק' כבת כ' בלא חטא, וקיימה מצות הבורא ופרעה החובה, אם כן היתה יכולה לעבור את ה' וגם בעניני רשות, ועל כן היה שנותיה כולן שרין לטובה, שלא היה צריכים לחסר מהם פלאג דלילות ודצלויה ומיכל. וזה שדרש המדרש (כ"ד פנ"ח ס"א) ה"ד (תהלים לו יח) יודע ה' ימי תמימה ונתחלם לעולם חתיה, כשם שהם תמימים כן שנותיהם תמימים. והכוונה דמאחר שהיתה תמימה במעשיה לקיים כל מצות הבורא, על כן היו שנותיה תמימות, שלא היו צריכים למעט מחשבון השנים.

ובזה יתבאר הגמרא על כן יאמרו המושלים, אלו המושלים ביצרים, רמז על אלו המקיימים בכל דרכיך דעהו, ומכוונים בכל מעשיהם לשם שמים, והם נקראים מושלים ביצרים כי זהו תחלת דרכי היצר להתחיל בדבר רשות כמבואר

בערוגת הבורשם, והם אומרים בואו חשבון, בואו וחשוב חשבוננו של עולם, אם מילא כל ימי ושנותיו בתורה ומצות ועבודת ה', ואיתא בבוה"ק (ח"ד יח' רכד.) ואברהם זקן בא בימים, דהיינו שבא עם כל הימים והיו מלאים בעבודת ה' ולא נחסר לו מהם אפילו יום אחד, ע"ש. וטרם שקיים האדם מה שהוא מחויב בהם אי אפשר לו ללחום עם היצה"ר בדברי הרשות, ורק כאשר פרע החובה יכול להוסיף גם בדברי הרשות ולהיות מושל ביצרו, ולזה אמר ואם אתה עושה כן, שיהיה ממארי דחושבנא לחשוב חשבוננו של עולם, אז תבנה בעולם הזה, שכל ימי ושנותיו בעולם הזה יהיו מלאים בתורה ומצות ולא יצטרכו למעט מחשבון השנים.

עוד יתבאר בדרך רמז על פי עובדא דהוה בעיר אחת גדולה לאלקים אשר רצו בני הקהלה לחוג את יובל השבעים של רב העיר, והדבר חרה מאד להיראים דקהלה ההוא לחוג את יום הולדת של הרב דבר שלא שערום אבותינו וחדש אסור מן התורה, ולכן באו אל הערוגת הבורשם וזלה"ה וסיפרו לו דברים כהייתן, אמר להם הערוגת הבורשם אספר לכם מעשה רב ממורי ורבי הגאון בעל כתב סופר וזלה"ה, בשנת תרכ"ט הוצרך הכתב סופר לשהות זמן רב בעיר פעסט למען צרכי הכלל, ובכל שבוע היו נוסעים כמה בחורים מתלמידי ישיבתו לשבות אצל רבם על שב"ק, פע"א נסע הערוגת הבורשם יחד עם אחות התלמידים, וכאשר הגיעו לבית רבם ורצו ליכנס ליתן שלום כנהוג מצדו, שדולת היתא סגורה, ומתוך חדרו שמעו קולות ובכיות נוראות, לאחר שעה קלה נפתחה להם הדלת, והם נרעשו לראות עיניו וצורתו איך שהם מלאים דמעות, בדרך שאלת תלמיד לרב שאלו לרובם לומר להם פשר הדבר אולי אינו מרגיש בטוב ויש לו יסורים או ילכו לקרוא לרופא, הכתב סופר הרגיע אותם ואמר להם דעו נא תלמידי, היום הזה הוא יום שבו נולדתי, ועשיתי לעצמי חשבון הפסד והתבונתי הרי אני בן ג' שנים, במה עסקתי כל אותן השנים הללו, במה בליתי עתותי הקיקים, ומצאתים בלא תכלית, אין בי לא תורה לא חכמה ולא צדקות, ולמה לא אבכה על בילוי ימי אשר אינם חוזרים. וסיים הערוגת הבורשם ואמר ראו והתבוננו בתקפי קדמאי איך התנהגו ביום הולדת שלהם, אבל העושה חג יובל כזה אינו יאלא מן המתמזיזים והוא המקום נוחה הימנו. (ועיין בשו"ת ערוגת הבורשם א"ח סימן רש"ו)

ובזה יש לפרש בדרך רמז מאמר הגמרא, על כן יאמרו המושלים, אלו המושלים ביצרים, בואו וחשוב חשבוננו של עולם, הרי אני כן וכך שנים בעולם הזה, ובמה עסקתי כל אותן השנים הללו, כמה תורה למדתי בימי חיי, כמה מצות ומעש"ט קיימתי, ואם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה, כי הוא ממארי דחושבנא ויודע מה חובתו בעולמו.

עוד יתבאר על פי דברי האלשיך הקדוש (הובא בערכי נחל פ' נצבים) דבנין בית הענידי יבא מן השמים (וח"ק פיתום רכ"א) בנין של אש (בבא קמא ס:) וזה נעשה מרוחניות התורה והמצוות שעושים ישראל מעת שנחרב בית המקדש, וכמו בנין גשמי שנעשה אסיפת אבנים אבן על אבן עד שנגמר, כך הוא בנין הרוחני חומת אש, ומה שלא נגמר הבית עדיין ממעשיהם הטובים של הצדיקים, כי אחד בונה ומאה סותרים, וכל העושה עבירה מפיל קצת חמומת בית המקדש, עכ"ל. ומן דרו"ז וזלה"ה בספה"ק ויאלא משה (בהקדמה) הביא מה שאמר פעם מרן הקדוש מצאנו זי"ע שבית המקדש של מעלה נגמר, אלא שחסר עדיין הפרוכת, וענה הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב וזלה"ה כי יאנו מאמינים באמונה שלימה שרבינו הקדוש יוכל לעשות הפרוכת, ולא השיב או ממונה, אלא פעם אחת אמר מתיכן אתם יודעים שלא עשיתם את הפרוכת, אלא שרשע גדול במעשיו קרע אותה, עכ"ל.

וזוהו ביאור דברי הגמרא, על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, בואו וחשוב חשבוננו של עולם, היינו החשבון של בנין בית המקדש ועיר הקודש ירושלים של מעלה, (המשך בעמוד הבא)

צמצונו בלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" ע"י מבצר הכוללים קרית יואל וחומו למראת עינו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דינים הנוגעים לנוסע בערב שבת

- (א) הרוצה ליסע בערב שבת, יזהר לצאת במקום קודם כדי שיבא למקום שבינתו בעוד היום גדול, ואל יסיתנו יצרו לומר עוד היום גדול והדרך טוב, מפני שכמה פעמים נכשלים עי"ז ובאים לידי חילול שבת.¹
- (ב) ועל כן נתפרסם בזמנינו תקנת הרבנים, שכל הרוצה ליסע בערב שבת, לא יצא לדרך אלא אם נשאר שהות עד השבת כפל מהזמן שרוצה לשהות על הדרך, כגון הרוצה ליסע דרך שעה, יסע לכל הפחות שתי שעות קודם השבת, ואפילו אם יודע שהדרך טוב ואין שם טרעפיק, לא יקיל לעצמו להתאחר יותר מזה, ולעומת זה אם יודע שכעת יש טרעפיק בדרך, צריך להקדים נסיעתו יותר משיעור זה, והכל לפי הענין [ויש אופנים שהם יוצא מן הכלל, עפ"י הוראת חכם].
- (ג) אם יצא במקום כנ"ל, ואירע טרעפיק בדרך, באופן יוצא מן הכלל, ונתעכב על אם הדרך זמן גדול מאוד, והשבת קודש ממשמש ובא, יעשה כמו שיתבאר כאן, מן הצורך להקדים הקדמה קצרה להבנת הדינים:
- (1) בבין השמשות, אסור לעשות מלאכה דאורייתא אפילו בהפסד גדול מאוד, והוא ספק איסור סקילה [חזון בחשש סכנה, כמו בשבת עצמו].²
- (2) ואיסור דריבון כגון אמירה לעוב"ם התירו חז"ל בבין השמשות אם הוא הפסד מרובה או צורך שבת [אבל לאחר צאת המוכבים אסור לומר לגוי לעשות מלאכה אפילו במקום הפסד מרובה].³
- (3) כהיום נתקבל דלגבי מלאכת שבת היישון לשיטת הגאונים שבין השמשות מתחיל מומן השקיעה.⁴
- (ד) ולפי זה המנהיג קאר בערב שבת והגיע זמן השקיעה, צריך להפסיק מלהנהיג ולהעמיד הקאר, הדנהיגת קאר הוא איסור דאורייתא של מלאכת מבעיר [שהגענו נדלק ובעור] ואפילו אם יגיע לו הפסד גדול עי"ז כגון שחושש שיקרו את הקאר ממקום שהעמידו או שונבים יגנו את הקאר וכדומה אפ"ה אין מתירים לעשות איסור דאורייתא, וכמבואר בסעיף הקודם.
- (ה) ועל כן אם חושש שלא יוכל להגיע למחוז חפצו לפני השקיעה, יחפש לו מקום שיוכל להניח שם הקאר לכל יום השבת, וגם יתקשר למורה הוראה שיורה לו מה לעשות בכל פרטי היכרסם. [ועצה טובה שלא ימתין עד איה מיינוטן קודם השקיעה, אלא יקדים להתקשר למורה כמו חצי שעה קודם השקיעה, כדי שאם לא ימצא מורה אחד יוכל להתקשר עם מורה אחר, וגם כדי שיוכל לברר עמו כל פרטי הדינים בישוב הדעת].

¹ כל זה לשונות הפוסקים, הב"ח (סי' רמ"ט סוף אות ב) והדרישה (שם) בשם רש"ל, ואל"י זוטא (ק"א) ופרמ"ג (א"א סק"ב) וחי"א אדם (הל' שבת כלל א' דין ד) ומשנה ברורה (סי' רמ"ט סק"ג).
² מנהג זה מובא בנשמת שבת (לסי' רמ"ט סוף ק"י) ובשאר ספרי זמננו.
³ ע"י בשו"ת (סי' רמ"ט סוף א') שאם עשה מלאכה דאורייתא בבין השמשות חייב אשם תלוי.
⁴ שו"ע (סי' רמ"ט סוף א') ומג"א (סק"י), ובשו"ת (סי' רמ"ט סוף א') דאם הוא צורך שבת מתירין שבות אפילו כשאנו צורך גדול, ועי"ש באחרונים דיש שבותים התמורים יותר ולא הותרו כלל בבין השמשות אפילו לצורך גדול והפסד מרובה ע"ש.
⁵ כך פשטה ההוראה בדין זה, וכפ"ה הגה"צ דומ"ץ דקריית יואל שליט"א, ועי' בישראל והזמנים (ת"א סי' כ"ב וסי' מ"ח) שהאר"ן בזה.
⁶ מכיון שבדין זה תלוין כמה הלכות, וקשה לכתוב פרטי הדינים באופן כללי, אלא צריכין לדון בכל מקרה בפני עצמו [ותלוי הרבה אם יש לו לידים עמו, וגם אם יש ישוב של יהודים קרוב למקום שנמצא עכשיו, וכדומה], על כן כתבנו שיתקשר למורה הוראה, [מכיון שכחיים כמעט כל אחד יש לו סעלפאן שיוכל להתקשר עם מורה הוראה אף כשמצוי על אם הדרך].
ובדרך כלל דעת המורי הוראות שבמקרה כזה שנמצא על הדרך בשבת השקיעה, ואין לו מקום בסביבותיו, שיהי' שייך לו לשבות שם כל יום השבת, שיוכל לקרות קאר סערוויס של גוי שיקח אותו למחוז חפצו, ונכלל בהיתר המבואר לעיל סעיף ג' שלצורך שבת או הפסד מרובה מתירין אמירה לעוב"ם בבין השמשות [ויבקש מהגוי שיפתח דלת הקאר, בכניסתו ויציאתו, שבשעת פתיחת הדלת נדלק לעקטור והוא איסור תורה שאסור לישראל לעשות אחר השקיעה כדלעיל] והוא רק אם הגוי יגיע למחוז חפצו קודם צאת המוכבים, אבל אם עדיין לא הגיע שם בשעת צאתו, יש כאן עוד שאלה מדיני תחום שבת, שכל אדם קונה שבייתה במקום שנמצא בשעת כניסת השבת ואסור לייך בשבת יותר מאלפיים אמה במקום שבייתה, וגם יש עוד פרטי דינים שלא נתבאר כאן, ועל כן צריך לשאול למורה הוראה שיפסק לו כדת מה לעשות בכל פרטי הדינים.

אוצר הגנוז

פעם כשהיה מרן (החתם סופר) עוסק בבדיקת חמין, מצא בארגו החפצים האישיים של אשתו הרבנית מכתב מוכרך שבו היה כתוב נוסח הצוואה שלה, ואמר לה מרן על כך דברי חידודין, על שהקדימה אותו לכתוב צוואה, וחרי הוא קשיש ממנה בהרבה ואפילו הכי עדיין לא עלה על לבו לערוך צוואה, ואכן נפטרה צדיקת זו בקוצר ימים, בהיותה כבת מ"ז שנים בלבד.

פעם אחת ראה מרן (החתם סופר) את אשתו בזיווג שלישי, אלמנתו של הגאון צבי הירש בעל טיב גיטין, שנשאה מחמת סיבה מיוחדת שהניאתו לכך, וראה אותה מדלקת נר זכרון לע"נ בעלה הראשון והרע בעיניו מאד והקפיד טובא על כך, ואכן, אף הוא נפטר באותו יום שהיה יום הזכרון של אותו גאון.

הקפיד מרן בציינו את מנין השנים ולא כתב מעולם שנת תק"ן, אלא תקי"ף, או תקצד"יק, וכן בשנת תקפ"ח היה רגיל לכתוב פקתי, בעת למדו מסכת חולין והיה מודרו לסיים את הלימוד במסכת זו, מפני "שאין קץ להרפתקאות שעברו עליו מעת התחלת הלימוד במסכת זו". בספר "הזכרון" כותב כי ביום שהתחיל מסכת חולין גזר תענית על בני הישיבה כמבואר בספר חסידים להתענות בתחילת מסכת גיטין ויבמות, וגם יש בזה הרגש למבין, עכ"ל. היה מקפיד לסיים כל דרוש בדבר טוב ומעולה, משום סימנא מילתא.

בספרו ספר "הזכרון" אנו נוכחים לראות כמה וכמה פעמים על מאורעות שונות ששימשו לו כאות ומופת על ההתרחשויות העתידיות, משום שהוא גברא דקפדנא וסימנא מילתא היא. סמוך לעת פטירתו של מרן לחיי העולם הבא שמעו מגמי בוטיים קשים שהשומעים הבינו שגזירה קשה ממשמשת ובאה. בנו הכתב סופר הפציר בו כמה פעמים אודות הדאגה לעתידו, בכדי שיהא מובטח שיוכל לישב על התורה והעבודה מתוך הרחבת הדעת, ומרוב רוגז הגיב מרן בכעס ואמר: "וכי מיד אמעוד מכסאי ואושיבך עלי". וכן כשישב בנו בסוכה בפנים זועפות מחמת הרמז שנגלה לו, אמר: הוא יושב כחתן בין האבלים, כשמוע בני הבית דברים אלו נודעונו קשות, בידעם כי מרן מקפיד מאד על כל דיבור היוצא מפיו.

היה מקפיד טובא על הסובבים אותו שלא יוציאו מפהם דברים שיש בהם משום רמז על צרה או עונש ר"ל, ולכן גם הקפיד אם אמרו בפניו פסוק או מאמר חז"ל שמוזכר בו ענין מיתה וכדומה. הקפיד שלא לומר "לחיים טובים", שהוא בגימטריא "קללה", אלא: לחיים טובים ולשלום, וכן היה מונע מלהזכיר בלילה תיבת "דין" אלא "הלכה".

פעם אחת בא לפניו בחור מופלג ובקשתו בפיו כי נפשו איתה לחסות בצילו לעלות על במתי התורה והיראה, וישאלהו מרן, כדרכו בקודש האם דאג למחייטו ולמזונו מדי יום ביומו, והשיבו הבחור: 'אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, לא באתי לכאן לבקש תענוגות בני אדם אלא בכדי להתמת עממי באהלה של תורה', מיד חוורו פניו של מרן רבינו, כי הרגיש ברוח קדשו שבתור זה לא יארץ ימים, ולכן דחה אותו מעל פניו וסירב לקבלו לבית מדרשו, והבחור בכה והתחנן על נפשו לפני מרן להעביר את רוע הגזירה ואף נשאר כמה ימים שם בכדי לראות אולי ישנה מרן את דעתו, אך לא חלפו שלשה ימים והבחור נחלה במתלה קשה אשר לא קם ממנה ר"ל.

דברות קודש מבי"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כי בעוונותינו שרבו יצאו מה שיצאו והסתיה הוא יותר על הבנין, וצריכים לחשוב חשבוננו של עולם, האם אנחנו בכלל בני ירושלים, או חלילה ממחירי קרתא בגרם חטאתינו, ואם אתה עושה כן להיות מהמושלים ביצורם אשר בוראי אין להם חלק בחורבן ביהמ"ק של מעלה, אז תבנה בעולם הזה, שזוכה לבנות ביהמ"ק בעולם הזה על ידי מצות ומעש"ט.

נכנסנו בחודש תמוז, וידוע מה שפי' א"ז וללה"ה בייטב פנים (פה לעינים את א) ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, ויהי החודש הזה, הוא תמוז, שצירופו זה איננו שוה ל"י, סוף וקץ לכל צרותינו, ע"ש. שבשעה עשר בתמוז מתחילין להתאבל על חורבן ירושלים, ויכול האדם לדמות בנפשו שהאבילות על חורבן ירושלים הוא אבילות ישנה, אמנם לפי האמור הרי זה אבילות חדשה בכל שנה ושנה, על מה שבעו"ר בידים אנו מחריבין ביהמ"ק של מעלה במעשינו הרעים ר"ל, ולזה בכל שנה ושנה אנו מתאבלים על חורבן ירושלים על מה שהחורבנו מחדש ביהמ"ק של מעלה בעו"ר. בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, כמה נבנה ביהמ"ק של מעלה וכמה הוא נחרב בעו"ר, מי יודע מה אנו גורמים במעשינו, האם אנחנו מהבונים או חלילה מהסותרים ויש לנו חלק בחורבן ביהמ"ק של מעלה.

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם כמה שנים כבר אנו מתאבלים על חורבן ציון וירושלים, עומדים אנו בחודש תמוז שנת תשס"ח ועדיין לא נושענו מגלות ההל' הזה, ולזה צריך כל אחד לחשים אל לבו ולעשות חשבון הנפש באיזה מצב הוא עומד, ויראה כל אחד להיות מן המושלים ביצורם להתגבר נגד כוחות היצר.

ההשי"ת יעזור שיהיה תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא, ונזכה לתקן מה שחטאנו, ולתקן מה שהחורבנו במעשינו על ידי תשובה מאהבה דודנות נעשות זכיות (זמא פ"ג), דעל ידי זה זוכים לבנות מה שסותרו, וכתב בורע קודש (פ' תצא) לפרש אמרינו בתפילה ובנה אותה בקרוב בימינו, כי הקב"ה בונה ירושלים בימינו, על ידי הימים שלנו, שבכל יום כשארם עובד אותו ית"ש, הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש של מעלה, עכ"ל. והשי"ת יעזור שנזכה להיות דבוק בתורה ובמצוות, ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחלה וראש לפדינו נפשנו ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל והתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.